

TÜRKİYE İÇİN BÜYÜME ÖNGÖRÜLERİ 2025

ARALIK 2007

TÜRKİYE İÇİN BÜYÜME ÖNGÖRÜLERİ 2025

Türkiye ekonomisi 2001 ekonomik krizi ardından önemli bir dönüşüm süreci yaşamaktadır. Aynı dönemde dünya ekonomisi de “güç kaymasının” yaşanmaya başladığı yeni bir sürece girmiştir. Ekonomik güç kayması gelişen ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasında ekonomik güç paylaşımında gelişen ülkeler lehine olan değişimi ifade etmektedir.

Ekonomik ve demografik nedenlerden dolayı öngörülebilir 2025 yılına kadar olan dönemde dünya ekonomisindeki büyüme artan oranda gelişen ülkeler tarafından sağlanacaktır. Gelişmiş ve gelişen ülkeler arasında yaşanacak olan bu güç kaymasının temel göstergesi ülkelerin yarattıkları milli gelir olmaktadır.

Son dönemde dünya ekonomisinde yaşanan dalgalanmanın analizinde gelişmiş ülkelerdeki ekonomik yavaşlama beklentisine karşın gelişen ülkelerdeki büyümenin bu yavaşlamayı telafi edebilecek olması ekonomik güç kaymasını teyit eden önemli bir gelişmedir.

Bu çerçevede dünya ekonomisinin ilgisi global büyümeye giderek öncülük edecek olan gelişen ülkelere kaymaktadır. Gelişen ülkelerin büyüme potansiyeli hem kapitalist sistem için yeni bir çağı ifade etmekte, hem de gelişmiş ülkeler için ilave ve yeni pazarlar anlamına gelmektedir.

Dünya Ekonomisinde Büyüme ve Ekonomik Güç Kayması

Dünya ekonomisinin 2005-2025 yılları arasında yıllık ortalama yüzde 2.9 oranında büyüyeceği öngörülmektedir. Buna göre 2005 yılında 35 trilyon dolar olan dünya hasılasının büyüklüğü 2025 yılında 62.4 trilyon dolara ulaşmış olacaktır.

Gelişmiş ülkeler aynı dönemde yıllık ortalama yüzde 2.4 büyüyerek, 2005 yılında 27 trilyon dolar olan toplam hasılları 2025 yılında 41.8 trilyon dolara ulaşacaktır.

Gelişen ülkelerin ise 2005-2025 döneminde yıllık ortalama yüzde 5 büyüme göstereceği öngörülmektedir. Buna göre gelişen ülkelerin hasıla toplamları 2005 yılında 8 trilyon dolar iken, 2025 yılında 23 trilyon dolara çıkacaktır.

2025 yılına gelindiğinde gelişen ülkelerin dünya hasılası içindeki payları da yüzde 23'den (2005 yılı payı) yüzde 33'e çıkacaktır. 2050 yılında muhtemelen yüzde 50 paya ulaşacaktır. Dünya ekonomisinde öngörülen güç kayması gelişen ülkelerin sahip olduğu bu ekonomik büyüme potansiyelinden kaynaklanmaktadır. Gelişen ülkelerin büyüme potansiyelleri bu ülkelerin ekonomik cazibesini giderek arttırmaktadır.

TABLO.1 DÜNYA EKONOMİSİNDE BÜYÜME VE HASILANIN DAĞILIMI 2005-2025

	HASIL 2005 MİLYAR DOLAR	HASIL 2025 MİLYAR DOLAR	% PAY 2005	% PAY 2025	YILLIK ORTALAMA BÜYÜME 2005-2025
DÜNYA EKONOMİSİ	35.000	62.400	100.0	100.0	2.9
GELİŞMİŞ ÜLKELER	27.000	41.810	77.0	67.0	2.4
GELİŞEN ÜLKELER	8.000	20.590	23.0	33.0	5.0

Türkiye'nin Ekonomik Büyüme Potansiyeli ve Artan Cazibesi

Dünya ekonomisinde gelişen ülkelerin artan ağırlığı yanısıra, 2001 krizi sonrasında uyguladığı ekonomi politikaları ile birlikte Türkiye sahip olduğu büyüme potansiyeline bağlı olarak giderek önem kazanmaktadır.

Türkiye, ekonomik ve demografik yapısı itibari ile kendine benzeyen ve 1960'lı yıllardan bu yana sahip olduğu büyüme potansiyellerini kullanan G.Kore, Malezya, İspanya, Meksika, Brezilya sonrasında, bu potansiyelini kullanamamış olan çok az ülkeden biridir. Türkiye 1 trilyon dolarlık bir ekonomik büyüklüğe ulaşma potansiyeline sahip olmakla birlikte bunu kullanamamıştır.

Ancak Türkiye, gelişen ülkelerin giderek dünya ekonomisinde motor görevi görmeye başladığı bir dönemde sahip olduğu büyüme potansiyelini kullanma konusunda önemli açılımlarda bulunmaktadır. 2001 krizi sonrası ekonomik iyileşme ve normalleşme süreci ardından Türkiye uzun vadede hızlı ve sürdürülebilir büyüme sürecine girmektedir. Fiyat istikrarı mali disiplin ve makro istikrar, yapısal reformlar, işgücü ve sermaye verimliliğinin artırılması, güçlü eğitim politikaları, kurumsallaşma ve piyasa ekonomisinin tüm kurum ve kuralları ile çalıştırılması ve sektörel strateji ve destekleri içeren mikro politikaların belirlenerek uygulanması halinde Türkiye sahip olduğu hızlı büyüme potansiyelini uzun vadeli olarak hayata geçirebilecektir. Türkiye'nin demografik süreci de buna katkı sağlayacaktır.

Bu çerçevede Türkiye ekonomisi için üç ayrı büyüme senaryosu oluşturularak, ulaşılabilecek ekonomik büyüklüklere ilişkin öngörülerde bulunmaktadır. Bu öngörüler Tablo.2'de sunulmaktadır.

Türkiye için üç ayrı büyüme öngörüsünün ilkinde fiyat istikrarı ve makro ekonomik istikrarın tam olarak kurulamadığı ortamda yıllık ortalama yüzde 3 reel ekonomik büyüme varsayımı ile 2025 yılında 859.6 milyar dolar milli gelir büyüklüğüne ulaşılmaktadır.

İkinci büyüme öngörüsünde göreceli fiyat istikrarı ve mali disipline rağmen yapısal ve mikro reformların geciktiği ortamda yıllık ortalama yüzde 5 reel büyüme varsayımı ile 2025 yılında 1191.8 milyar dolar ekonomik büyüklüğe ulaşılmaktadır.

Üçüncü büyüme öngörüsünde ise tam bir fiyat istikrarı ve mali disiplin içinde yapısal reformların tamamlandığı ve mikro politikaların uygulandığı varsayılmaktadır. Türkiye ancak bu koşullar ile hızlı büyüme potansiyelini hayata geçirebilecektir. Bu öngöründe yıllık ortalama yüzde 7 büyüme ile 2025 yılında GSMH büyüklüğü 1642.5 milyar dolara ulaşmaktadır. Türkiye için ana öngörü üçüncü senaryo da yer alan büyüme ve ekonomik büyüklük verilerine ulaşılmasıdır.

TABLO.2 TÜRKİYE EKONOMİSİ İÇİN BÜYÜME SENARYOLARI GSMH MİLYAR DOLAR

YILLAR	YILLIK ORTALAMA % 3 BÜYÜME	YILLIK ORTALAMA % 5 BÜYÜME	YILLIK ORTALAMA % 7 BÜYÜME
2008	520.0	520.0	520.0
2010	551.7	575.3	595.3
2015	639.6	731.6	834.9
2020	741.5	933.8	1.171.0
2025	859.6	1.191.8	1.642.5

Türkiye'nin Ana Büyüme Senaryosu ile Global Karşılaştırmalar 2025

Türkiye'nin ana büyüme senaryosunu hayata geçirmesi için gerekli ekonomik ön koşullar yukarıda sıralanmıştı. Türkiye'nin demografik gelişimi, AB süreci ve artan oranda dünya ekonomisi ile bütünleşmesi büyüme potansiyelinin hayata geçirilmesine katkı sağlayacak diğer unsurlardır.

Türkiye'ye yabancı sermayenin bugün gösterdiği ilginin arkasında da Türkiye'nin sahip olduğu bu büyüme potansiyeli yer almaktadır.

Türkiye, bu büyüme potansiyelini hayata geçirmesi halinde dünya ekonomisinde de önemli bir büyüklüğe ulaşmış olacaktır. 2005 yılında 360 milyar dolar milli geliri ile dünya hasılasından yüzde 1.03 pay alırken, 2025 yılında 1.64 trilyon dolarlık ekonomik büyüklüğü ile yüzde 2.63 pay alabilecektir.

Türkiye bu ekonomik büyüme öngörülerini birlikte gelişen ülkelere liderlik eden ve BRIC ülkeleri olarak adlandırılan Çin, Hindistan, Brezilya ve Rusya'dan hemen sonra dünya ekonomisine en çok katkı sağlayacak ülke konumuna gelebilecektir.

Türkiye'nin hızlı büyüme potansiyelini değerlendirerek 2025 yılında ulaşacağı 1.64 trilyon dolarlık ekonomik büyüklüğünün BRIC ülkeleri ile karşılaştırılması Tablo.3'de sunulmaktadır. Çin ve Hindistan 2025 yılında dünyanın 2. ve 4. büyük ekonomileri haline gelirken, Türkiye, Rusya, ve Brezilya'ya yakın ekonomik büyüklüğe ulaşmaktadır.

TABLO.3 BRIC ÜLKELERİ İLE TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMASI EKONOMİK BÜYÜKLÜK MİLYAR DOLAR

YILLAR	ÇİN	HİNDİSTAN	RUSYA	BREZİLYA	TÜRKİYE
2005	1.724	604	534	488	360
2010	2.998	929	847	668	595
2015	4.754	1.411	1.232	962	835
2020	7.070	2.104	1.741	1.333	1.171
2025	10.213	3.174	2.264	1.695	1.643

Türkiye'nin ekonomik büyüme potansiyelini kullanması halinde G-6 ülkeleri ile olan ekonomik büyüklük karşılaştırması ise Tablo.4'de sunulmaktadır. 2025 yılında ABD dünyanın en büyük ekonomisi olmayı sürdürecektir. Japonya ise Çin'in ardından üçüncü sıraya inecektir. G-6 içindeki 4 büyük Avrupa ekonomisinin büyüme performansı ise hem ABD'den hem de gelişen ülkelere daha zayıf olacaktır. Türkiye 2025 yılında 1.64 trilyon dolar ekonomik büyüklüğü ile İtalya'yı da geçerek Avrupa'nın dördüncü büyük ekonomisi haline gelebilecektir.

Türkiye sahip olduğu büyüme potansiyelini değerlendirmesi halinde, yani 2025 yılına kadar yıllık ortalama yüzde 7 reel ekonomik büyüme göstermesi halinde 2025 yılında dünyanın en büyük 10.ekonomisi haline gelebilecektir.

TABLO.4 G-6 ÜLKELERİ İLE TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMASI EKONOMİK BÜYÜKLÜK MİLYAR DOLAR

YILLAR	ABD	JAPONYA	İNGİLTERE	ALMANYA	FRANSA	İTALYA	TÜRKİYE
2005	11.697	4.427	1.688	2.011	1.489	1.236	360
2010	13.271	4.601	1.876	2.212	1.622	1.337	595
2015	14.786	4.858	2.089	2.386	1.767	1.447	835
2020	16.415	5.221	2.285	2.524	1.930	1.563	1.171
2025	18.340	5.567	2.456	2.604	2.095	1.625	1.643

Türkiye'de Demografik Süreç ve Ekonomik Büyüme Potansiyeline Katkısı

Türkiye, demografik sürecin ikinci aşamasına girmiştir ve bu ikinci aşama her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de ekonomik büyüme potansiyeline büyük katkı sağlayacak aşamadır.

Fırsat penceresi adı verilen demografik sürecin ikinci aşamasının en önemli özelliği çalışma çağı nüfusunun toplam nüfus içinde en geniş paya ulaşmasıdır. Ülkeler fırsat

penceresi döneminde en yüksek istihdam büyüklüğüne ulaşarak ekonomik büyümelerini hızlandırmaktadır.

Türkiye, demografi sürecinde bir kez karşılaçağı (her ülke gibi) bu fırsat penceresi dönemini etkin kullanabilmelidir.

Türkiye'nin 2025 yılına kadar olan dönemdeki nüfus gelişmeleri Tablo.5'de sunulmaktadır. Buna göre nüfus artışı hızı azalmaya devam edecektir. 2006 yılında yüzde 1.28 olan nüfus artış hızı 2025 yılında yüzde 0.85'e inecektir. Buna göre toplam nüfus 2025 yılında 90.2 milyona ulaşacaktır. 0-14 yaş arası nüfus aynı kalırken 15-64 yaş arası çalışma çağı nüfus 2005 yılında 47.6 milyon iken 2025 yılında 62 milyona çıkacaktır. 65 yaş üstü yaşlı nüfus da 4.2 milyondan 7.6 milyona çıkacaktır.

TABLO.5 TÜRKİYE'DE NÜFUS ÖNGÖRÜLERİ MİLYON

YAŞ GRUPLARI	2000	2005	2010	2015	2020	2025
TOPLAM	67.8	72.8	77.9	82.3	86.4	90.2
0-14	20.2	21.0	21.4	21.2	20.7	20.6
15-64	43.7	47.6	51.9	56.0	59.4	62.0
65+	3.9	4.2	4.6	5.3	6.3	7.6

Türkiye, nüfus artış hızının yavaşladığı, genç nüfusun mutlak olarak sabitleştiği, çalışma çağı nüfusunun en geniş orana ulaştığı bu dönemde demografik eğilimlerin katkısı ile hem hızlı ekonomik büyüme potansiyelini kullanabilecek, hem de ekonomik büyüklük ve nüfus arasındaki olumlu denge ile dünya ekonomisi için önemli bir pazar haline gelecektir.

Türkiye'deki nüfus gelişmelerinin G-6 ve BRIC ülkeleri ile karşılaştırmaları Tablo.6'da sunulmaktadır. Buna göre gelişmiş ülkelerde yaşanan ve azalan nüfusa karşı Türkiye'nin nüfus gelişimi ekonomik büyümeye önemli katkı sağlayacakken, BRIC ülkelerin hızlı nüfus artışı ve Rusya'nın nüfus kaybı karşısında ortalama satın alma gücü daha yüksek bir nüfus yapısı sunabilecektir.

TABLO.6 KARŞILAŞTIRMALI NÜFUS ÖNGÖRÜLERİ NÜFUS MİLYON KİŞİ

ÜLKELER	2000	2025
ABD	285.0	358.0
JAPONYA	127.0	123.4
İNGİLTERE	58.7	63.3
ALMANYA	82.3	81.9
FRANSA	59.3	64.2
İTALYA	57.5	52.9
ÇİN	1.275.0	1.445.0
HİNDİSTAN	1.017.0	1.369.3
RUSYA	145.6	124.4
BREZİLYA	171.8	216.4
TÜRKİYE	71.3	90.2

Ekonomik Büyüme ve Kişi Başı Gelir Öngörülerini 2025

Türkiye'nin ekonomik büyüme senaryoları ile nüfus gelişmelerine bağlı olarak kişi başına düşen milli gelire ilişkin öngörüler de bu bölümde sunulmaktadır. Buna göre yıllık ortalama yüzde 3 ekonomik büyüme öngörüsüne bağlı olarak 2015 yılında kişi başı gelir 7.770 dolar, 2025 yılında ise 9.530 dolara ulaşmaktadır.

Yıllık ortalama yüzde 5 ekonomik büyüme halinde ise kişi başı gelir 2015 yılında 8.890 dolar, 2025 yılında ise 13.215 dolar olmaktadır.

Sahip olunan büyüme potansiyelinin değerlendirilmesi ve yüzde 7 yıllık ortalama büyüme sağlanması halinde ise kişi başı gelir 2015 yılında 10.150 dolara, 2025 yılında ise 18.210 dolara ulaşmaktadır.

Dünya Bankası'nın yeni gelişmiş ülke statüsü için kullandığı kişi başına 10.000 dolar gelir seviyesine büyüme potansiyelinin kullanılması halinde Türkiye 2015 yılında ulaşabilmektedir. 2025 yılında ise önemli bir kişi başı gelir seviyesine ulaşılmaktadır. 2025 yılında kişi başına 18.210 dolar geliri ve 90.2 milyon nüfusu ile Türkiye kapitalist sistem için çok önemli bir pazar haline gelecektir. Uluslararası alanda Türkiye'nin büyüme potansiyeline olan yakın ilginin (ve desteğin) arkasında da bu satın alma gücü ve pazar potansiyeli bulunmaktadır.

TABLO.7 TÜRKİYE'DE KİŞİ BAŞI GELİR ÖNGÖRÜLERİ DOLAR

	%3 BÜYÜME	%5 BÜYÜME	%7 BÜYÜME
2015	7.770	8.890	10.150
2025	9.530	13.215	18.210

Kişi Başı Gelir Öngörülleri ve Karşılaştırma 2025

Türkiye'nin ekonomik büyüme potansiyelini kullanması halinde 2025 yılında ulaşacağı öngörülen 18.210 dolar kişi başına geliri BRIC ülkeleri ve G-6 ülkeleri ile karşılaştırılmaktadır.

Buna göre Türkiye kişi başına gelir büyüklüğü ile tüm BRIC ülkelerini geride bırakmaktadır. G-6 ülkeleri içinde ise Avrupa ülkelerine yakınlaşmaktadır. Ancak yine de gelişmiş ülkelerin kişi başı gelir büyüklüklerine uzak kalmaktadır.

TABLO.8 KARŞILAŞTIRMALI KİŞİ BAŞI GELİR ÖNGÖRÜLERİ ABD DOLARI

ÜLKELER	2000	2025
ABD	34.797	52.450
JAPONYA	32.960	46.391
İNGİLTERE	24.142	38.479
ALMANYA	22.814	32.299
FRANSA	22.078	33.203
İTALYA	18.677	28.894
ÇİN	854	7.051
HİNDİSTAN	468	2.331
RUSYA	2.675	16.652
BREZİLYA	4.338	7.781
TÜRKİYE	2.965	18.210

Cumhuriyet'in Yüzüncü Yılı İçin Hedef: En Büyük 10.Ekonomi

Türkiye ekonomik açıdan sahip olduğu büyüme potansiyelini 1960-2000 yılları arasında kullanamamıştır. 2001 sonrasındaki ekonomik normalleşme ve iyileşmenin ardından Türkiye sahip olduğu büyüme potansiyelini kullanabilecek adımları atabilmelidir. Bu takdirde 2025 yılında dünyanın en büyük 10.ekonomisi olabilecektir. Bu potansiyel özellikle ulaşılacak pazar niteliği ile yabancıları da cezbetmektedir ve cezbetmeye de devam edecektir.